

ELOGI DE LA POLÍTICA

La política és un gran invent dels humans per a resoldre a través de procediments més o menys consensuats els conflictes inherents a qualsevol societat mínimament complexa per vies diferents a la simple garrotada o a la imposició de la força bruta. Els conflictes d'interessos, d'opinions, de valors, són inevitables. També ho són, en alguns moments, els conflictes al voltant de la definició dels àmbits de la vida col·lectiva. L'absència de conflicte i l'harmonia eterna no han existit enlloc. Per tant, la política ocupa un espai insubstituïble.

Ara bé, és evident que, de polítiques, n'hi ha de moltes menes. La política comporta en general una ritualització del regiment de la cosa pública, la introducció de procediments més o menys formals per a la resolució dels conflictes. Però ja d'ençà d'Aristòtil és ben sabut que pot ser monàrquica, oligàrquica o democràtica. És a dir, dirigida per un sol individu que pren decisions, per una casta de poderosos o pel conjunt dels ciutadans de la polis. Una altra cosa seria la definició d'aquesta ciutadania, restrictiva en un principi i ampliada i universalitzada al compàs del progrés de les societats.

El caire que pren una política determinada respon a l'estructura de la societat i a la vivència dels seus contemporanis, a l'equilibri de poders i a la *cultura* que embolcalla les maneres de fer. És a dir, al pòsit d'experiències i convencions, a les doctrines acceptades o rebutjades, a la història dels enfrontaments o les transaccions que han modelat el passat i que condicionen o determinen el present.

Avui difícilment es podria defensar un poder monàrquic que no fos un mer formalisme o recialla, més o menys a extingir, un decorat amb aspiracions de simbolitzar alguna cosa. Tampoc es fàcil que algú defense obertament el poder oligàrquic, és a dir, el control de la política per un grup tancat de poderosos amb interessos molt notoris —o de savis, juriconsults i mandarins— que marginarien el conjunt de la població de la presa de decisions. Com a fruit de les lluites socials —de l'experiència històrica— i de l'evolució dels costums, a hores d'ara la primàcia pertany en principi a la política democràtica.

Sovint mera façana, que amaga una concentració extrema del poder —de l'exercici polític— en poques mans, o en un sol individu en el pitjor dels casos, més enllà de procediments i de convencions. El poder dictatorial encobert o les oligarquies auto-designades malden, sovint amb èxit, per sobreviure i reeixir en l'era de la política democràtica i de la participació de les masses. Totes les Constitucions ho diran: el poder emana del poble i la participació política democràtica està garantida. Els poders públics responen a la voluntat popular a través de l'exercici del vot.

Però una reflexió sumària detecta de seguida paradoxes, insuficiències i mentides. O, més suaument, promeses incomplertes, com apuntava Norberto Bobbio. Que, malgrat tot, no anul·len el seu gran valor de civilització.

Les oligarquies econòmiques, proveïdes de mitjans a l'abast de pocs, troben camins per a influir, persuadir i dissuadir. Els alts cossos funcionaris dels Estats teixeixen xarxes de poder que sovint anul·len l'expressió o el compliment de la voluntat popular. Els autoconsiderats guardians de les essències, aquells que es creuen investits d'autoritat per a dictar quan s'han de suspendre les regles del joc o per a proclamar «fins ací hem arribat» actuen tot sovint en una zona de penombra, no per amagada menys eficaç. Els encarregats de fer complir les lleis es creuen, de vegades, en condicions d'omplir el camp de joc i substituir la política per una altra cosa.

Tot plegat afecta de ple l'essència de la democràcia, que està feta de lleis i procediments, sí, però també o sobretot d'expressió i participació popular. De l'exercici de la llibertat pel demos, per la ciutadania.

I quan la ciutadania, per raons històriques evidents, és plural i es considera diversa i amb drets privatis, es fa del tot impossible tancar els ulls i les orelles. Només hi ha una solució, com en tots els conflictes socials que s'han donat al llarg de la història —entre interessos, idees i concepcions diferents de la vida i de la societat. Com no siga que s'aplique a escala interna d'un estat aquella màxima nefasta de Von Clausewitz, segons la qual «la guerra és la continuació de la política per altres mitjans».

Ara bé, també és cert que per alguns la política seria, al contrari, la continuació de la guerra per altres mitjans. Com va dir una vegada el general Franco, «*haga usted como yo, no se meta en política*». Una frase per a la història, que ressona encara avui. Denigració de la política, aversió a la política, hipocresia —quan es lloa de façana la política i el diàleg i ni se'n fa ni es practica. Ulls clucs davant aquesta via civilitzada de resoldre els conflictes entre humans. Una recepta per a la catàstrofe.